Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3454114

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.4	Economische havens en waterwegen

Advies

Het college besluit de gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker;
2. In te stemmen met voorgestelde verzelfstandiging van de haven van Oudeschild tot het oprichten van een BV conform de uitgangspunten op pagina 10 van het bijgaande advies;
3. Voor de uitwerking tot het oprichten van de BV:
   a. Het restant van het budget voor de kwartiermaker te benutten,
   b. € 90.000,= op te nemen in de ontwerp-programmabegroting 2026;
4. Als ontwerp aandeelhoudersstrategie voor de op te richten BV mee te geven:
   a. Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven,
   b. Toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage,
   c. Verduurzamen van de haven,
   d. Kansen van regionale samenwerking benutten;
5. De begroting van de haven voor het jaar 2026 in de huidige vorm te handhaven;

Toelichting

De in het najaar van 2024 aangestelde kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild doet in bijgaand advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies en stelt de gemeenteraad voor in te stemmen met de verzelfstandiging tot een Havenbedrijf B.V. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd en de bedrijvigheid in een mix van werk- en recreatieve haven toenemen.

Bijlagen

1. Advies kwartiermaker
2. Luchtfoto met kadastrale grenzen Haven Oudeschild

Consequenties

Financieel	☑	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☑	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☑	Majeure risico's	☐		
Beleid	☑	Beheer	☑		

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Samenvatting

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker over de juridische en contractuele basis, en besluit over te gaan tot verzelfstandiging van de haven. Dat betekent dat er een havenbedrijf wordt opgericht en de invulling en de financiële consequenties daarvan worden uitgewerkt.

Gemeente enig aandeelhouder
De gemeente Texel wordt enig aandeelhouder van de BV Haven Oudeschild. Deze BV bezit alle gronden met bijbehorende weg- en haveninfra. Beheer en onderhoud zijn de verantwoordelijkheid van de Haven Oudeschild. Zij bepaalt ook de tarieven in de haven voor ligplaatsen, overslag van goederen en erfpacht van gronden. Jaarlijks dient er een goed te keuren begroting voorgelegd te worden en en dient een Financieel Meerjaren Plan voor een periode van 5 jaar geactualiseerd te worden. Havenpersoneel wordt gedetacheerd via de gemeente Texel.

Uitwerking tot het oprichten van de BV (het havenbedrijf)
De eerste stap wordt het verder uitwerken van de statuten en de aandeelhoudersstrategie voor de BV en het precies vastleggen van de financiële gevolgen. De resultaten van deze uitwerking worden meegenomen in de finale besluitvorming over de statuten en de aandeelhoudersstrategie die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 kan plaatsvinden.

Voor 2026 blijft de haven binnen de huidige begroting functioneren. De verwachting is dat door de verzelfstandiging van de exploitatie vanaf 2027 een slagvaardig havenbedrijf ontstaat en het tekort op de haven, en daarmee de financiële bijdrage van de gemeente, geleidelijk zal dalen.

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Argumenten tot advies

In bijgaand advies wordt het besluit om een havenbedrijf op te richten toegelicht. Het advies is opgesteld door de kwartiermaker die naar aanleiding van het raadsbesluit van juli 2024 is aangesteld. Deze kwartiermaker is aangedragen door de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild (die het besluit van juli 2024 heeft voorbereid) en heeft brede ervaring in de vervoerssector en in havenbedrijven rondom de Waddenzee. Op dit moment bekleed de kwartiermaker onder andere de functie van de directeur voor de haven van Lauwersoog.

Meegegeven kaders

Vanuit het voorgaande besluit zijn randvoorwaarden voor het advies inzake verzelfstandiging meegegeven, die hieronder puntsgewijs worden toegelicht.

- B&W en Raad behouden invloed op de hoofdlijnen van het beleid van het havenbedrijf via een in te stellen Raad van Commissarissen, een vierjaarlijks bedrijfsplan en de financiële verantwoording;

In bijgaand advies wordt een BV voorgesteld met als enig aandeelhouder de gemeente Texel. Via het aandeelhouderschap houden college en raad grip op het strategisch handelen van het havenbedrijf (met name middels de aandeelhoudersstrategie en het Financieel Meerjaren Plan).

- De Werkgroep adviseert 100% aandeelhouderschap; Arcadis houdt de mogelijkheid open dat andere publieke partners aansluiten. Werk voor- en nadelen hiervan uit, en adviseer in relatie tot zeggenschap, risico en financiering;

In bijgaand advies wordt een BV voorgesteld met als enig aandeelhouder de gemeente Texel. Gezien de omvang van de haven van Oudeschild sluit dit het beste aan bij de praktijk zoals die ook in het advies wordt beschreven bij vergelijkbare havens. Bij toekomstige ontwikkeling blijft de mogelijkheid bestaan om aandeelhouders toe te voegen.

- Het havenbedrijf voert een zelfstandige havenexploitatie die op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage;

Vanuit de bestaande situatie wordt toegewerkt naar het in het advies geschetste model. Door extra inzet en grotere slagkracht wordt het verbeteren van de exploitatie en daarmee verlagen van het tekort haalbaar.

- Maak inzichtelijk onder welke condities publieke taken voortvloeiend uit regelgeving kunnen worden ondergebracht bij het havenbedrijf, en welke taken bij de gemeente q.q. belegd dienen te blijven;

Haven gerelateerde functies en bevoegdheden worden zoveel mogelijk naar het op te richten havenbedrijf overgedragen. Toezicht en handhaving vanuit de publiekrechtelijke taken, maar ook het innen van parkeergelden behorende bij het Texel vignet blijven bij de gemeente. Bij het oprichten van het havenbedrijf zal de scheiding van deze taken concreet zijn uitgewerkt en in de finale besluitvorming meegenomen worden.

- Maak het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) inzichtelijk, inclusief voorbereiding van SLA’s als dergelijke taken van algemeen belang bij het havenbedrijf zouden worden ondergebracht;

In het advies wordt hier een aanzet voor gemaakt, waarbij geadviseerd wordt om het eigendom van alle assets over te dragen. Wat betekent dat verhuur van gronden (erfpacht), maar ook het groot onderhoud aan de haven onderdeel uitmaakt van de exploitatie van het havenbedrijf. E.e.a. wordt bij overdracht exact vastgelegd.

- Ontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als betrokkenen uit het dorp Oudeschild op hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden en input kunnen geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf;

In het proces tot verzelfstandiging is de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild het eerste aanspreekpunt. Na de finale besluitvorming over de verzelfstandiging kan de aan te stellen directeur hier verder invulling aan geven. Hiervoor zal in de selectie van de directeur ook nadrukkelijk aandacht zijn.

Nota verbonden partijen
Conform de nota uit 2023 kiest de gemeente alleen voor het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon als dit het publieke belang voor de gemeente dient. Volgens de in de nota opgenomen beslisboom is het zelf uitvoeren van de taken van een havenbedrijf een optie (feitelijk de huidige situatie), maar is het ook een optie om deze taken bij een privaatrechtelijk orgaan te beleggen. Zowel het advies van de werkgroep als de kwartiermaker beargumenteert dat het publieke belang met de oprichting van een BV het beste wordt gediend.

Vervolgstappen
Op basis van bijgaand advies zal er verder worden gewerkt aan de oprichting van een havenbedrijf met inbegrip van de hieraan gerelateerde fiscale, juridische en financiële consequenties. In het eerste kwartaal van 2026 worden de resultaten van de uitwerking ten behoeve van het finale besluit tot oprichting aan u worden voorgelegd.

Het ligt voor de hand dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaat uit twee wethouders (portefeuilles Economie/Toerisme en Financiën). De invulling van de Raad van Commissarissen zal nog enige aandacht vragen, maar het advies van de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild zal daarin worden gevolgd:
• commissaris vanuit de gemeente, bij voorkeur met sterke binding met Oudeschild
• commissaris met grote affiniteit met het werkveld
• commissaris met financiële achtergrond

Aandeelhoudersstrategie
De aandeelhoudersstrategie die wij aan het havenbedrijf meegeven, bestaat uit de volgende punten:

- Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven, zodat de haven reuring blijft geven in het dorp en een toeristische trekpleister blijft.
- Op basis van een flexibele marktgerichte houding op tijd in spelen op kansen, zodat het havenbedrijf een zelfstandig exploitatie kan blijven voeren, waarbij wordt toegewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage.
- Verduurzamen van de haven, waarbij zoveel mogelijk walstroom op hernieuwbare energie wordt toegepast, en op een innovatieve wijze wordt gezocht naar beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen.
- Verder uitwerken en gebruik maken van de kansen die liggen in regionale samenwerking.

Deze aandeelhoudersstrategie is de in de motie van 10 juli 2024 beoogde “Kaderstellende Raadsopdracht”, welke vertaald zal worden in het Financiële Meerjarenplan.

Alternatieven

In meerdere adviezen sinds 2015 wordt voorgesteld en is al eerder door de Raad besloten dat toegewerkt zal worden naar verzelfstandiging. Nu is dat daadwerkelijk opgepakt. Een alternatief is om de huidige stand van zaken te continueren. De haven wordt onderhouden en geëxploiteerd door de gemeentelijke organisatie. Zie de beschrijving van de nadelen hiervan in bijgaand advies.

De haven qua onderhoud en beheer bij de gemeente houden, en alleen de exploitatie uitbesteden (model Sporthal). In bijgaand advies wordt uitgelegd dat dit een minder slagvaardig havenbedrijf oplevert, dat in zekere zin belemmerd wordt in economische slagkracht.

Consequenties van het advies

- **Financieel**
  Voor het jaar 2026 blijft de begroting voor de haven als onderdeel van de programmabegroting ongewijzigd. In de reguliere P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de financiële ontvlechting en in de besluitvorming meegenomen.

  In de programmabegroting 2026 wordt 90.000 incidenteel opgenomen voor extra personeelskosten. Deze zijn nodig om een beoogd directeur aan te nemen die het havenbedrijf verder vorm geeft.

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  In het advies wordt voorgesteld om de havenmeesters die nu functioneren binnen de gemeentelijke organisatie niet over te laten gaan naar de nieuwe BV, maar ze te detacheren. Daarmee blijft hun rechtspositie behouden, en loopt alleen de aansturing via het nieuwe havenbedrijf.

  Op korte termijn moet er expertise worden geworven ten behoeve van de oprichting van de BV.

- **Juridische consequenties**
  Oprichten van een Havenbedrijf BV, en overdragen van assets en middelen aan die BV.

- **Beleidsmatige consequenties**
  Door verzelfstandiging van de haven wordt beoogd om de haven te revitaliseren, zodat deze een toeristische trekpleister blijft, en gezond onderdeel van de Texelse economie.

- **Beheer**
  De beheertaak van de haven wordt grotendeels overgedragen aan de nieuwe BV, maar in eerste instantie zal het advies en begeleiding van deze beheertaken nog vanuit de gemeentelijke organisatie worden gedaan.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Overdracht haven 2008
Raadsbesluit juli 2024 “Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf”

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3454114

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.4	Economische havens en waterwegen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Het advies van de Werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild.

Besluit

1. Kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker;
2. In te stemmen met voorgestelde verzelfstandiging van de haven van Oudeschild tot het oprichten van een BV conform de uitgangspunten op pagina 10 van het bijgaande advies;
3. Voor de uitwerking tot het oprichten van de BV:
   a. Het restant van het budget voor de kwartiermaker te benutten,
   b. € 90.000,= op te nemen in de ontwerp-programmabegroting 2026;
4. Als ontwerp aandeelhoudersstrategie voor de op te richten BV mee te geven:
   a. Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven,
   b. Toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage,
   c. Verduurzamen van de haven,
   d. Kansen van regionale samenwerking benutten;
5. De begroting van de haven voor het jaar 2026 in de huidige vorm te handhaven;

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Advies kwartiermaker
2. Luchtfoto met kadastrale grenzen Haven Oudeschild